

R E G É L Ő.

PESTEN Vasárnap Aprilis 28^{kán} 1833.

Megjelen társával együtt hetenkint kétszer Vasárnap és Csötörtökön.
Évnegyedi díjja helyben 1 ft 36 kr boritéktalanul; postán 2 ft ezüstben.
Három évnegyedre helyben 4 ft 48 kr; postán 6 ft.

AZ ELŐFIZETŐ SZÉPNEM.

Barta Katalin asszonyság.
Freyburg Emma kisassz.
Kliegl Francziska, Salamon báróné.
Langh Johanna kisassz.
Muslay Emma, Dudits Istvánné.
Nisnyánszky Johanna, Procopius Györgyné.
Nisnyánszky Josepha, Tessedik Pálné.
Nisnyánszky Maria, Szuhányi Jánosné.
Olasz Maria, Baranyai Józsefné.
Skublich Paulina, Gerliczy Mihály báróné.
Szilassy Ágnes, Győrffy Pál báróné.

I. TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

Házi táncmulatság.

Éveim huszadikát haladám, midőn apám Pestre a' fő városba küldött megfészkeltetésem végett, mint ő azt nevezni szereté. Éppen farsang ideje volt; sok minden rendű ajánló leveleket kellett apám bátyjai, nénjei, hugai, öccsei, barátjai, 's hajdan iskolatársainak általadnom. Illyes foglalatosság alkalmával juték Gerendási tanácsos házába is, ki apámnak régi kenyeres pajtása volt; nyílt karokkal fogadott a' jó öreg ur; mert a' mint mondá, szinte csak barátjának arczából vagyok szakasztva. — „Éppen jókor jön édesem! (mondja legbarátságosabb hangon) holnap egy kevesé mulatunk, táncmulatság lesz házamnál, 's ezzel barátocskámat szívesen meghívom! Ezen hír engem igen kedvesen lepett meg, mert én piquenique, assemblée, thé dansant 's bál parée-kről igen sokat hallottam ugyan, de részt még egyikében sem vettem, 's most alig vagyok két napig a' városban, már is forró ohajtásomat, — egy illy angyali mulatságban személyesen részesülhetni — bételve szemlélhettem.

A' holnapot alig leshettem-meg, és szinte boszongok, hogy szokás szerint az illyes mulatságok csak éjjel kezdődnek; én inkább mindjárt a' fölöstök után fogtam volna hozzá. Azonban a' napot minden nemű feltételek, 's plánok koholásával, mellyeket majd estére végbe viendő leszek vala, töltöttem, a' tánczban gyakorlottam magamat, a' szobán fel 's alá, leányka helyett egy széket czipelve, keringettem; azután ruháimat vettem vizsgálóra, különféle ékesen hangzó beszédformákat tanulgattam, mellyeket majd annak idejében a' szépeknek elmondhassak. Mind ezek közt elfelejtém az ebédlést, 's két órakor öltözéshez fogtam, mellyet mindazonáltal csak 5 órakor végeztem-el. Komor volt az idő, 's este ónas eső hullott, melly miatt lehetetlen volt haladni; bérkocsi után kénytelenítettem tehát küldeni. Csupán az, ki valaha legkiváncosb ohajtásinak céljához közel valami kedvetlen eset által hátráltatik annak elérésétől, csupán csak az mérheti bánkodásomat, midőn egy hosszú óráig valék kénytelen a' bérkocsi után várakozni. Százszor futkostam egyik ablaktól a' másikhoz, a' nagy idai nótát fütyültem, à la gazza ladra doboltam az ablak üvegein, 's különféle dalokat dúdoltam, husszor állott el-lélekzetem, mikor távulról kocsi-zörgést sejtettem, melly mindig csak ismét odább gördült, vagy mellyet átkozott geniusom szekérre változtatott által. Tizszer indultam ki, de mindig vissza rántottam lábamat, mert lehetetlen vala el piszkolás nélkül a' kapun túl csak egyet-is léphetni.

Egyszer valahára elérkezik a' kocsi, röviden meghagyám a' kocsisnak, hogy bálba kívánkozom, 's esdeklettem néki, hogy szaporán hajtana, nehogy el késsem. A' kocsis mindent ígért, 's kegyetlenül a' szikár tátosok közé csap, úgy hogy azok nagy ügetve baktattak-el a' helyről. Bár mint haladánk is, fél óráig ödöngtünk keresztül-kocsul utakon, utszákon, 's még sem értünk a' kívánt helyre; mennyire pedig vissza emlékeztem, tegnap alig került vala egy fertályomba, noha csak gyalogoltam; megszállítam tehát a' kocsist, jól megértette-e, hogy én a' bálba kívánkoznám. A' kocsis vissza tekintve fejével igenez, 's több előttünk járó kocsikra mutat, mellyek hasonlóan arra

tartottak. Ezzel megnyugodtam gondolván magamban, hogy csak a' vágyás tüze nyújtja fertályokká a' minutumokat; az idő már egészen elsetétedett, úgy hogy nem láthatam, hol vagyunk, de az előttünk járó kocsikat csak ugyan hallottam gördülni. Végtére fákat sejdíték kocsimnak két oldalán, 's látám hogy szurok koszorúkkal megvilágított fasorok közt megyünk, mellyekből kiérvén egy nagyon kivilágított alacson ház előtt sorba megállnak a' hintók, mellyből lármás muzsika, és szilaj kurjongások hangzottak, mintha Bacchus ünnepét ülték volna benne. Ki nyújtam a' hintóból fejemet, 's midőn ezen házat a' téren magányosan pillantanám-meg, a' városnak pedig hült helyét látnám, kérdém megdöbbenve a' hintó ajtaját meghajtólag kinyitó embertől: „Itt lakik-e Gerendási tanácsos ur?“ Furcsa kaczajjal, személyemet tetőtől talpig vizsgálván rám bámul az ember, 's ezt mondja: „Az egész városi világ tudja, hogy itt a' városerdei vendégház és a' most készült híres jégszála vagyon, hol ma nyilvános farsangi mulatság tartatik.

Majd a' guta ütött meg, 's félig kétkezdve kérdém, hol volna a' molnár utszá (mert ott lakott a' tanácsos)? „Az a' városban vagyon, — így felelt — uraságod pedig a' városon kívül, 's oda még $\frac{1}{2}$ óra járásnyira van távol.“ —

Kémlelhetlen sors! hogy árasztatsz ennyi bajt reám! Mivel bántottalak meg annyira, hogy olly kegyetlenül állsz utamba! — — Alig tartoztathatám magamat, 's első hevültemben nyugottan néztem volna, ha a' szegény kocsist Perilles bádóg ökrébe dugják vala; de első tüzem le csillapodván ismét eszméletre tértem, 's csak akkor láttam által, hogy tulajdon magam vagyok a' hibás — mert meg nem mondtam néki, hova kívánczozom, csak bálba parancsoltam magamat vitetni, a' nélkül, hogy meggondoltam volna, hogy az ilyen fő városban farsang idején több helyeken is szokott bál lenni, mellyekről a' bérkocsis nem is álmodhat; nem volt tehát mit tenni, 's a' sok bánkodás és búsongással a' drága időt vesztegetni, hanem megfordulni, 's a' városba vissza térni. A' kocsis szájtátva bámult rám, midőn olly sietséggel, mint kifelé történt, most ismét vissza hajtadni parancsolék; azonban egy pár huszast a'

markába nyomván, úgy vitt vissza a' város felé, mintha szél szárnyain repültünk volna. — Repülve? — úgy van, gondolatim már ott jártak a' tanácsos bálparée-ján, 's lekem a' csinos szépekkel már-is körül lebegé a' tánczsört, de testem még a' hintót nyomta, mellyet a' gyakorta korbácsolt fáradt lovak már alig vonhattak. Több izben Mollierekint kísértetve szinte ki-is szöktem a' hintóból, hogy azt selyem harisnyásan a' sárból odább taszítsam. Egyszer valahára a' molnár utszába csavarodánk-be, 's hintóm meg állott a' ház előtt; de én nem várván-el az ajtó nyílását, egy ugrással kin termettem; vesztémre azonban mind a' két lábam elsikamlott a' jégen, 's nem igen kedvező helyzetésben maradtam ülve a' fagyos földön. Szerencsémre köpönyegembe valék burkolva, 's báli öltözetemen nem igen történheték rendetlenség. Gyorsan öszve szedtem magamat, 's a' grádicson fel siettem. *(Végzet következik.)*

ÉLETTÖRTÉNET.

Szagani Margit, Bánffy Miklósné.

A' Bánffy grófok Alsó-Lindvai ágából származott V-dik Miklós pozsoni főispánságot viselt Hunyadi Mátyás alatt, 's II-dik Vladislónak kir. fő-ajtón-álló mestere volt. Jeles tulajdonságait, hős tetteit 's követségi küldetésében hiv eljárását Corvin Mátyás 1474-ki oklevelében dicséretesen említi. Hitvesévé Margitot Szagani herczegkisasszonyt választá, kinek nem csak jeles erkölce, hanem különös szépsége-is ország szerte elhiresedett. Bár nem volt is férjének oka hűsége felől kétkedni, még is olly lépésre vezeté féltékenysége, mellyet keserű megaláztatása követett. Mátyás király éppen Pozsonba készült jönni, hol hitvesével Bánffy-is lakott. Jól ismerheté Bánffy a' királynak asszonyi sziveket hódító tulajdonságát, mert előre felgerjede benne a' féltékenység mérge. El akarván tehát rejteni feleségét minden csábítási veszedelem elől, mihelyt a' királynak Pozsonba jövetelét meg tudá, Margitot Alsó-Lindvába küldötte. Ezen tettét Mátyás megtudván, annyira felboszongkodott Bánffynak iránta viseltetett bizodalmatlanságán, hogy őtet valamelly ágyúhoz, melly szekeren vitetett, lán cz-

czal lekötöztetve tömlöczbe vitette, mellyből csak két esztendő múlva szabadulhatott-ki, a' midőn ismét főispáni hivatalába helyeztetett, de Lippa és Solymos várai veszteségével bűnhődött, mellyeket nemzetsége se nyerhete többé visza. Margittól született gyermekei voltak: V-dik János; Petronilla Osthfy Ferencz hitvесе; Borbála elsőbben Reichenburg Kristófnak, azután Stubenberg Gáspárnak felesége; Sára Monyorókeréki Erdődy Péter házastársa; II-dik Jakab, II-dik Ferencz. — Bánffy Miklós 1501-ben halt meg. Özvegye Csáktornyai II-dik Ernusth János kir. főlovász mester, későbbben illyriai bánhoz ment ismét férjhez.

II. NEMZETI SZOKÁS.

A' Nádorispán és Országbiró hitvесеiknek innepies foglalatoságaik a' Magyar Királynék koronázásakor. (*Folytatás.*)

Milly határok közé valának szabva ezen koronázás alkalmára az országbiró hitvesének hivatalos foglalatoságai, az országgyűlési nyomtatott 's hiteles munkákból terjesztjük elő: „A' felséges királyné segrestyéjébe (ezek szavai a' hivatalosan kiadott nyilvános rendszabásnak) menni fognak a' fő udvari mesterné, és az országbiró hitvесе, kinek ő Felségére a' segrestye ajtajánál kell várakozni.“ — Ez után: „A' királynét követik az országbiró hitvесе, a' fő rendű udvari asszonyságok, palotadámák (Dames du Palais).“ Majd ismét: „Mihelyt a' királyné ő Felsége a' sanctuarium közepén álló imádkozó székebe fogmenni, a' fő udvari mesterné, országbiró hitvесе, fő rendű udvari asszonyságok-is a' számukra készített székekbe mennek.“ Máshol: „A' fő udvari mestérének kezére támaszkodó felséges királyné pedig fő udvari mesternéje, az országbiró hitvесе, és főrendű udvari dámák által oltárhoz kísértetik, 's az előtt meg álapodik.“ — Tovább: „A' jobb kar, és váll-lapoczká (Schulterblatt) megkenetik, melly alkalommal a' fő udvari mesterné, az országbiró hitvесе, és főrendű udvari dámák fognak szolgálatot tenni.“ — Ismét: „Meg történvén a' felkenetés, ő Felsége fő udvari mestere által vezettetve

két segéd püspökkel, 's asszonyi kíséretével az oltár megé fog menni letörülés végett.“ Azután: „Offertorium alatt a' veszprimi püspök által házi koronával diszesített felséges királyné az oltár elejébe járul, 's annak legfelsőbb lépcsőjére térdel; nádorispánné nem lévén az országbiró hitvese fogja ő Felségének nyújtani az arany tányéron fekvő arany emlékpénzt, melyet ő Felsége el fogadván azt a' magát meghajtó cerimoniarus által feléje nyújtandó tányérra fogja áldozatképpen tenni.“ Végre: „Arra pedig figyelmezní kell, hogy a' királyné vissza menetekor az országbiró hitvese-is jelen fog lenni, 's a' királyné fő udvari mesternéje balján segédül járuland.“ A' felséges királynénak asztalához menetelekor: „A' királyné ő Felsége ruhaalját a' fő udvari mesterné fogja tartani, utánna menendenek az országbiróné, és néhány főrendű asszonyságok.“ Végezetre az első pohár ki ürítése után: „A' fő udvari mesterné az országbiró hitvesével 's főrendű asszonyságokkal el fog távozni, 's hasonlóan a' számukra készített asztalhoz ülnek.“*)

Az 1808-ki országgyűlés munkálatiban Felséges Maria Ludovica királyné, uralkodó apostoli Fejedelmünk harmadik hites társának Sept. 7-kén történt koronázása alkalmával az országbiróné hivatalos foglalatosságai szinte a' fentebbi szavakkal ismételtetnek. Azonban ez egyszer a' koronázási rendszabásba ezen záradék-is (Clausel) tétetett, mely az előtt soha se fordul elő: „Az országbiró hitvese, ennek pedig netalánti távul létében a' dalmát, horvát, 's tót országi bán hites társa.“ **) Történt t. i. azon időben, hogy a' fenséges es. k. főherczeg József országunknak leg kegyesebb nádora özvegy volt; az országbiróné pedig súlyos betegség miatt ágyban fekvék, Minthogy tehát a' nádorispánné 's országbirónénak hivatalos foglalatosságaik a' dalmát, horvát 's tót országi bán hitvesére bizattak, a' koronázási rendszabásban sértetlenül tartattak-fen az országbiróné igazai, 's egyszersmind, midőn az Offertorium alatt a' nádorispánné segedelme mellett ki-

*) Acta Comitiorum. Anni 1792 pag. 27—32, sub Nro. 8. Sesa. 3.

**) Acta Comit, 1808. 12—32 lapon.

rálynénk által adatni szokott arany pénzről említés tétetett, a' nádor hitvese méltóságának fentartása okáért, más alkalomkor is megtartott szokás szerint kijelentetett, hogy, nem lévén házas társa az ország nádorának, e' részben a' bán hitvese vitte végbe a' nádorné hivatalos foglalatosságát, mint annak helyettese, éppen olly móddal, valamint olvasuk, hogy 1792-ben az országbiróné helyettesi hatalommal végzé a' nádorispánné hivatalát. *(Folyt. követ.)*

III. JELESMONDÁS.

Asszonyi erény.

Él még valami az asszony lelkében, melly minden színlés 's minden rágalmazás felett emelkedik! — Neve: asszonyi erény (Tugend).
Schiller.

IV. KÖLTÉSZET.

Váló dall (németből).

Hah a' rettentő óra már közelit!

Mely talán örök válásunk kongja;

Ajkamon egy reszkető légy boldog itt

Leng, légy boldog! ezt, csak ezt sohajtja.

Rövid, de dicső, 's édes volt örömem,

Csendes de tisztán izelve tünt-le.

Ó! örök éj vonult, 's kinzó gyötirelem

E' szivre, melly szép jövőt képzele.

Dúlva reményim téged viszont látni,

Zárt ajakkal rejtem e' kint keblembe;

Az égtől nem fogok egyebet kérni

Mint erőt, 's nyugalmat jövődődre.

El ne felejts! Ah ez csak, ez kérelmem,

Ezt sugja barátságom, 's e' hév sziv

Áldást kér, 's int utóljára is kezem

Ah el-ne felejts, légy boldog, légy hiv.

Karats Teréz.

V. VILÁGI TELEGRAF.

Remélettlen házassodás. Tanger-ban egy írlandi renegatusra akadtak, kit csekély pajkosága tett egy fertelmes asszony férjévé 's muhamedánussá. A' patak mellett t. i. egy fátyollal fedett asszonyt látott, ki ott ruhát mosott; sokat hallván a' keleti asszonyok szépsége felől igen vágyott a' mosóné arcát látni; de ez mind inkább fátyolába burkódzott 's csak egy pár arany ve-

hette őt arra hogy ránczos, vastag ajakú, széles orrú, 's múmia alakú arcát ama férfinak megmutassa. Borzadva fordula ez tőle; de ekkor eleibe bukkan egy sereg szerezsen 's el zárván utját elfogattatik, 's halálra ítéltetik, kivén, ha muhamedanus lenne, 's a' vén asszonyt elvenné. Nem ismervén Schillernek ama mondását: „Az élet nem legnagyobbika a' javaknak“ halál helyett Muhamedet és az anyót választá, 's jól folyt dolga. Nem sokára azonban belé szeret az anyónak asszonya, egy gazdag fiatal özvegy; a' reá tölt hites társ gazdagon ki elégítettik, 's már most nem irigylirlandi földijeinek sorsukat, mert muhamed vallásában tökéletes vizsgztatást talált.

Aesthetica i bál. A' művészek, és írók Párisban a' Szent Márton nevű színházban egy személyért 20 frankra (forint) menő aláírás segedelmével álarczos bált adtak a' mult farsangban, melyre csak 400 személyt bocsátottak, kiknek azon kívül be kellett bizonyítani, hogy valóban művészek, vagy írók. Az ezen célra rendelt Biztoság tagjai valának: Mars, Fáy Leontina (honunk leánya), és Volny leányasszonyok; Hugo Victor, Scribe, Dumas Elek, és Soulié Ferencz urak. A' táncmulatság Menuette à la Reine-nel kezdődék, melyet Hugo ur Mars leányasszonnyal, Scribe ur Fáy leányasszonnyal nyitott-meg.

Laffitte felsegitése. Aguado spanyol pénzváltó Laffitte meg szorult állapotjának segedelmére 100,000 frankot írt alá, 's Párisban Mart. 19-én a' Courrier Français ujság kiadójához intézett levelében ezen summa le fizetésére kötelezi magát, 's említi, hogy Laffitte a' kereskedésnek 's mesterségi szorgalomnak sok jót, és nagy szolgálatokat tett; méltó tehát a' köz segedelemre.

VI. TRÉFA - SZESZ.

Midőn Langenschwarz hevenyész-költő (improvisátor), mint valamelly előre megjövendőlt üstökös csillag Pesten feltűnt, egy társaságban-is szó lett felőle, — 's minthogy többen veszedelmesnek véleék azt, ha ő szabadon kimondhat mindent, a' mi nyelvére jó, a' jelenlevők egyike fontos minával azt állítá: „ő hiteles személytől tudja, hogy Langenschwarz tartozik improvizálandó gondolatit — mi előtt fellép mindig előbb — Censura alá bocsátani.“

Szekrényesy.

S z ó r e j t v é n y.

Az egészet szeretheted,

Fejét vesztve meg eheted.

Szekrényesy.

Előbbi rejtvény: U j e s z t e n d ő.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiarcz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, urak utzája 612.